

I. N. J.
DISSERTATIO PHYSICA,
De
AVIBUS,

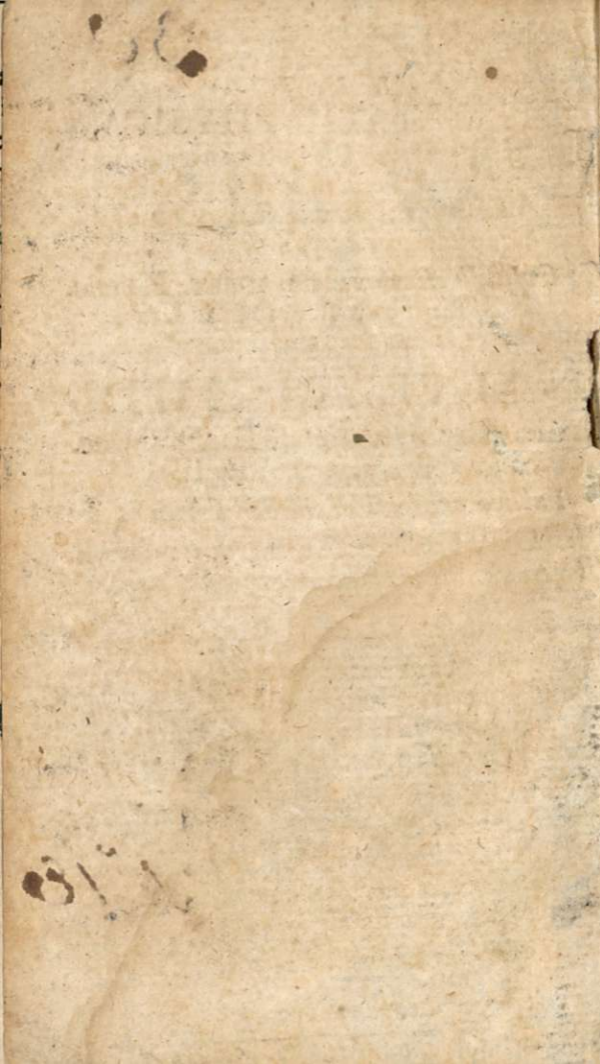
Quam
Ex Consensu Amplissima FACULT. PHILOS.
SUB PRÆSIDIO
Præclarissimi

DN. M. PETRI HAHN,
hyfices Prof. Ord. necnō Fac. Phil. Dec.

LIBERALIS EXERCITII GRATIA
Publico examini modeste submittit
CAROLUS N. J. S. S. Wex-Smol.
In Audit. Max. ad diem 20. Junij 1687.

N° 18

E Gestas, multorum mora studiosorum,
Reclamat;
Amat tamen, studium virtutis negotium
Juventutis Pauper;
Per paupertatem molestam, virtutem ad mo-
destam Eniti;
Niti labore atque sudore ad honorem;
O rem per dignam amore, dignam lauro.
Auro digniorem gemma splendidiorem.

Promotores & Fautores optimi. Multa multa deesse, fatentur omnes, quorum quilibet, necessitatis telo urgente hoc idem confiteri tenentur: & plurimi illorum, quos amor virtutum liberalium cepit, captos amore earum, & grave inopia onus premit, pressos decinet. Cum oculis perlustrans suis pulchritudinem virtutis incredibilem sui amorem, animis eorum ingenerat, praesertim cum praestantiam doctrinae intueantur, cujus obtinenda desiderio trahuntur: nam doctrina ignobiles nobiles reddit, hoc qui penitus expendunt, operam impendunt, Minerva litant, sub vexillo ejus militant; ut laurum non aurum querant, in seculis, in adversis, nec animum, nec voluntatem mutant; sed doctrinae instrumenta, manu

radiant nocturna, versant diurna; Vita docti sunt doctorum scripta qui legunt, doctis assidue convivunt, doctos diligenter ediscunt & docti, doctis dictis & scriptis, qui nos informant. Ast ego, viam sapientiae multarum vestigiis calcatam, meis premere allobor, & hisce memet subducere nolo. Sed inopia, ob defectum, vestigia fallit, insistentem desiccat & humi sternere non desinit, stratum tamen erigit, erectum ponit, praesidis meique mecenatis beneficentia, nec non caeterorum promotorum benevolentia. Animo diu in diversa agitato incessit tandem cupidus conscribendis Disputaeiunculam de avibus partim ab cognomen inde desumptum, parem obstudium physicum, cujus amore teneor. Candide Lector pro candore tuo, simplices has pagellas, candidè interpreteris oro; quo obtento, eos non moror qui tantum aliorum vitia cernunt, suorum obliviscuntur: te tua, me mea delectant. Interim Promotores & Favitores optimi, accipitrem cognomine, avem non rapacem sed mansuetam, de avibus, pro modulo ingenii differentem, pallio benevolentiae erga me dudum declarata excipiaris, exceptum fovetis, humiliter peto.

Vestris Nominibus

addictissimus

CAROLUS N. HÖST.

IN NOMINE S. S. TRINITATIS.

THESIS I.

voties oculos elevamus, toties
fermè aves aëris incolas specta-
mus; quapropter *existentiam ea-*
rum, oculis nostris quotidiè *subjectarū*, in
dubium minime vocamus, sed *definitio-*
nem, juxta Clariss: *Sperlingium*, neglectis
ambagibus damus. *Avis est brvrum vo-*
lans, sanguineum, rostratum ac pennatum.

II.

In Nominalis Definitionis evolu-
tione. *a. Etymologiam* avis observamus,
de qua cum variæ variorum scripto-
rum sententiæ sint, easdem recense-
mus, & ultimam veritati congruam,
nostroq; palato arridentem, retinemus.
Avis, ab adventu originationē suam tra-
here, à quibusdam existimatur; quia
vel inde venit, undè quis non suspica-
tur; vel quod singulis annis, quædam
illarum abeant ac redeant. Vel ab
αἰσσειν, id est *ab impetu ferri* appellatur;
cum *avis* in volando, ope alarum aëra
verberantium, huc vel illuc impetu fe-
ratur. Sed rectius dicitur *avis* ab *avis*,

vel à *via* id est *sine via*; quia apud He-
 reneum; Avium dulcedo ducit ad avi-
 um, hoc est, incerta itinera vestigia mi-
 nimè relinquentia in aère lectatur: nam
 incerta & investigabilis est, via navis
 in falo, via avis in cœlo, via Juvenis in
 solo. *β. Synonymia.* ὄρνεις avis, ales, vo-
 lueris, volatile, pro synonymis quidem
 habentur; verum quædam in sensu la-
 tiori, interdum sumi, nulli non faten-
 tur, quod ad oculum patet cum expli-
 centur, quippe ales ab alis, volucris &
 volatile à volando, dicuntur: quapro-
 pter earum vocum significatio latior,
 est, nam omni volanti tribui possunt,
 sive pennis gaudeant, sive iisdem care-
 ant. *γ. Homonymia:* sumitur interdum
 pro singulis generibus volantum, &
 ὀρνίθων græcis dicitur 1. Cor. 15. v. 39.
 Interdum per Synecdochen generis,
 synonymum ales, de aquila dicitur, ut
 Virg. prædamque ex ungvibus ales
 projecit fluvio. Sicut & per translatio-
 nem pro celeri ac veloci. Sed hic loci
 intelligimus tantum volatilia pennata,
 rostrata &c. ut in definitione allata.

III.

Realis definitio constat *a. genere*, quod est *brutum*, quod animal includit, non excludit. Hinc tribuentes avibus, & aliis speciebus brutorum, præter sensum particularem, rationem, refutantur: miram docilitatem & sagacitatem, ratione destitutam, eis competere haud inficiamur; Aves enim quamvis sermonem hominum imitari discant, dicta tamen ipsæmet ignorant. *β. Differentia*: latente formâ adhibentur propria, non disjunctim sed conjunctim sumenda, ne muscam volantem, ob volatum, avem faciamus, neve bovem ob sanguinem alitibus annumeremus. Propterea è numero avium excluduntur alia animalcula volantia, sanguini analogum aliquid humoris habentia, rostris verò & pennis, propriè dictis carentia.

IV.

Sic breviter, brevitatem juxta propositam, *Genere & differentia* enodatis; considerandæ veniunt *causæ*, minime reticendæ. *α. Causa efficiens prima*, Deus est, omnium entium positivorum & bonorum

4
norum causa. Dixit Deus, producant
aquæ reptile animæ viventis, & vola-
tile volet super terram, in superficie
expansionis cœli. *Causa efficiens secunda,*
natura est. partim species sese multi-
plicantes quæ tamen multiplicatio non
parit novas species sed nova indivi-
dua, in quibus conservantur antiquæ
species: partim stellæ singulorum ani-
malium ortum adjuvantes, quarum il-
læ proximæ, hæ remotæ causæ. *β.*
finis primus & ultimus, Dei gloria est,
finis intermedius homo; nam omnia
propter hominem, homo propter De-
um. Homini dant alimenta, dant fo-
menta, dant quoq; oblectamenta; quip-
pe, quædam fercula homini gratissima
præstant, quædam aures suavissimo can-
tu oblectant, quædam oculos varietate
colorum delectant. *Proprium* vero
insuper habet *finem* avis quælibet, sed
ignorant istum mortales. Causam vero,
quam obrẽ omnes homini prodesse & in-
fervire non videntur: peccatũ esse, The-
ologi uno ore profitentur: nam omnis
crea-

5

creatura homini infervisset, si homo non peccasset.

V.

Causas externas subsequuntur internæ, *materia & forma. Materia creationis, aqua fuit, quæ perfectas aves ad Dei vocem protulit. Generationis vero materia semen est.* Sed cum multi nobis contradicant, diversaque ab his sentiant, dictum Gen. 2. v. 29. nobis opponant: formati igitur Dominus Deus, ex humo cunctis animantibus terræ, & universis volatilibus cæli, adduxit ea ad Adam. Ex quo probare conantur, aves similiter, ac terrestres animantes ex terra esse creatas, cujus sententiæ defensores, sunt Caietanus. Wielmius & alii eidem sententiæ subscribentes, Nos vero dicto Scripturæ Gen: 1. 20. avium ex aqua productionem asserenti stipati, contrariam sententiam inficias imus. Ex Schotto respondemus, conjunctionem illam, &, non repetere particulas illas, ex humo; sed repetere illud participium passivum, formati, ut sit hæc Moïsis sententia; formati ex humo ani-

mantibus terrestribus, & formatis etiam volatilibus, id est, postquam hæc duo genera animalium, Deus creaverat, adduxit ea ad Adam. Licet volatilia sint corpora mista, nihil absurdi committimus, si eadem ex aqua creata esse dicimus, ac simpliciter ut verba sonant, verbis Dei credimus. *Forma in genere anima sensitiva: in specie alia atque alia, alia aquilæ, alia accipitris.*

VI.

Causis simpliciter explicatis, *divisio avium addenda*, quamvis variè à variis dividantur & ad certas classes redigantur; nos ad sequentes classes easdem revocacamus. quod in Contemplationibus Mundi etiam observavit Profess: ACHREL. *Quarum Primam aves carnivoræ aquila generosa, cum accipitre animoso &c. tenent. Secundam fructivoræ herbivoræq;* Cygnus drensans, cum anseringingriente, anas garriens cum gallina glocitante &c. implent. *Tertiam aves omnivoræ* corvi cornices &c. augent. quæ omnivoræ dicuntur, non propterea, quod

quod omnia indiscriminatim devorent
 sed ideò, quoniam modo hoc, modo a-
 lio vivant alimento; quemadmodum
 fructivoræ dictæ, & à potiori ita no-
 minatæ, quia sæpissimè vescuntur fru-
 ctibus ac herbis. *Ad quartam* perti-
 nent in aqueo elemento viventes, præ-
 ter Cygnum herbivorum, & anatem
 fructivoram, quæ piscibus, ostreis li-
 moq; palustri vivunt, mergi, Knipones,
 quæ aquaticæ. VII.

Aquila avium Regina, multitudine
 pennarum maximè decoratæ, & animi
 magnitudine præ ceteris præditæ, vox
 est clangens, terribilis nec non rostrum
 aduncum, cum fronte torva & acuto vi-
 su. Hæc cantu nos non delectat, sed car-
 ne avium, ipsa delectatur, altum vola-
 tum sæpissimè amat, in petris ut plu-
 rimum nidificat, solem fixis oculis con-
 templatur, pullos solis radios adversos
 non intuentes averfatur; ætate pro-
 vectâ sanguinem præcipue fitit san-
 guinemque bibit. *Accipiter* pipans
 est avis rapax & animosa, cicur facta,

apud Magnates, magni habita, aquilis
 vix secunda, visûs acumine conspicua,
 celeritate aves ceteras vincit, fortitu-
 dine superat, superatos capit; captas,
 affvefacta, Domino ipsum emittenti tra-
 dit, frigus odit, æstum diligit, alas ad
 austrum expandit, ut Scriptura Sacra
 innuit.

VIII.

Brevitatis amantes, aves carnivoras
 ceteras silentio præterimus, & de her-
 bivoris nonnulla dicimus. *Cygnus* dren-
 fans est avis candida, anser major, qui
 placida semper manet, latos pedes ha-
 bet, locis amœnis juxta fluvios delecta-
 tur, ob vitam puram haud immerito
 amatur. Esu urticarum dicitur libi-
 dinem domare, pacem cum omnibus
 avibus, excepta aquila, servare, hanc
 vero robore alarum interdum supera-
 re, præterea perhibetur ante mortem
 dulcissime cantare, quod tamen cum
 Sperlingio & Plinio volumus negare.
Anser gingriens est avis natura calida,
 ob calorem, cibum citò concoquen-
 tem

tem, copioso alimento opus habet, in-
 dèque gravitatem corporis auget. So-
 cietatem haud fastidit, cibum cum cla-
 more capit, vigilantissimam se sistit,
 pura loca desiderat. de ortu anserum
 ex arboribus quidquid narratur, hoc
 Batavorum experientia, nec non ratio-
 nibus meritò refutatur. *Anates* garr-
 entes, in plerisque cum anseribus con-
 veniunt; nam in aqua degunt, ideoq;
 nomen à natando accipiunt &c *Gallus*
 & *gallina* specie una, crebro cœlum a-
 spicit, cristas erigit, gloriam lentit, vi-
 ctor superbit, victus animum abjicit:
 Domum, quamvis altissimam cum in-
 tret, diligenter circumspicit, non quod
 metuat, ut intus cristam offendant; sed
 ut grana in altiori loco sedens aspici-
 at. *Gallina* naturâ est calida, de pul-
 lis valde sollicita, & ob caliditatem, ha-
 litus soporiferos citius consumentem,
 vigilantissima, gallus cantaturus alas
 explicat, statas vices canendi die non
 servat; cantu enim adversarium provo-
 cat, provocatum superat, superato hoste,
 canendo triumphat.

IX.

De herbivoris, non omnibus sed paucissimis hæc dicta sunt; de omnivoris, itidem paucissimis simul & notissimis speciebus, quædam non omnia, dicere atque aliunde colligere animus est. *Corvi* aves clamosæ, cadaveribus vivunt, pestilentiam necatis parcunt, aliena subtrahunt, dolosæ & astutæ sunt. Hominum sermonem imitari, aërem agrosque vomere fractos, purgare dicuntur: pullos nidis mature expulsos in solitudine relinquunt, relictæ sibi ipsis victum, non sine lamentatione quærunt. *Cornices* garrulæ, clamore molestæ, societatis amantissimæ, sobolem diu alunt, abeuntes ciconias, (si plinio fides sit adhibenda) defendunt.

X.

De avibus, in aqueo elemento, piscibus, ostreis, viventibus; pro ratione instituti nihil scribimus, de cantatricibus vero nonnulla dicemus. Hæ à reliquis omnibus aliis avibus, quarum mentionem supra fecimus, non sunt ita distinctæ,

stinctæ, ac si diversum quoddam genus
 constituent, quæ granis vescuntur, granivora
 seu fructivora accenseri possunt. &c. verum enim vero, quia hujusmodi aviculæ hoc, præter ceteras peculiare habent, quod suaviter cantent, suaviq; cantu delectent, pauca de quibusdam illarum dicenda sunt. Omnium pulcherrime *Luscinia* canit, cavæ inclusa sæpe obmutescit, gloriam appetit, multum voluptatis ex modulationibus suis percipit. Cantum non negligunt *alauda*, *fringilla*, *Carduelis*, *luteola*. Hæ omnes sua voce, laudes Dei canunt, sua carne quamvis exigua, homines alunt.

XI.

Ut miram, inter aves in multis varietatem animadvertimus, quædam enim illarum, ungvibus valent, utpote rapaces, quædam alis verberant, hostemque superant, ut *Cygni*: quædam suaviter canunt, ut *luscinia*, *alauda*, quædam voce molestæ ut *cornices*; sic mirandam inter eas quoad partes corporis convenientiam deprehendimus.

Sin-

Singula volatilia (teste lamberto Danaeo) sunt sanguinea. Itaque corde, hepate, pulmone, arteriis, venis & reliquis sanguinis officio & officinae subservientibus membris gaudent; testiculos habent; vesica autem carent. Bipedes sunt omnes volueres quae proprie avium & volatilium numero comprehenduntur. Genua habent, sed in adversum atque nos inflexa. Genuculatio enim eorum retrosum fit, non antrosum. Alata sunt omnia, rostrata, caudata, plumis vestita, quaedam etiam cristata.

Q U A E S T I O N E S

I. QVÆST. *An Aquilæ & Accipitres semper aves rapaces & carnivora fuerint. Aff.*

Dubium multorum animis inest, an eodem creationis tempore feris fuerit furor, qui nunc est, vel an post lapsum iracundæ rapaces & exitiales redditæ? Non Existimandum, Clariss: Sperling. inquit: Substantiam brutorum mutatam esse ob hominis transgressionem. Indicant autem ungues, dentes, cornua & alia acerbam indolem; innoxia quidem

dem fuissent homini, sed non aliis brutis. Ex raptu vixissent multa animalia, si vel maxime mundus servasset honorem suum illibatum; postquam homo rebellis factus est Deo, meruit & ipse rebelles subditos. Quapropter existimamus hasce aves ab initio creationis suæ, & quovis subsequenti tempore, etiam diluvii, in arca *quoad actum primum*, carnivoras & rapaces fuisse; carnibus tamen avium, non sufficienter multiplicatarum, post diluvium aliquanto tempore, Deo ita volente, & harum avium nec non aliorum animalium inclinationem refrenante, abstinuisse; herbis vero ac fructibus vixisse.

II. *QVÆST. An phœnix in rerum natura datur?* Negr.

Phœnicem arabicam avem, toto orbe unicum, non ex coitu avium, sed ex cineribus inflammati genitoris natam, in fabulis inveniri, nemo inficiatur, sed in rerum natura talem dari negatur. Siquidẽ hoc cum S. Script. contrarietur tum naturæ adverfetur; ex Scriptur
Sac

Sacra liquet; Masculum & fœmellam in omnium animalium generibus condidisse creatorem optimum. Omnibus in univèrsum dixit idem: crescite & multiplicamini, Ad Noachum non tantum ex quadrupedibus, sed & volatilibus omnibus ingressa sunt bina ac bina, Masculus & fœmina ex immundis, ex mundis vero septem paria, sine dubio ad munda, imo mundissima omnium, referendus phœnix, si quis esset. Natura dicit ex ovis, aves fieri, non ex cineribus. natura docet à privatione ad habitum nullum naturaliter dari regressum. Natura probat generationem univocam, respuit œquivocam: nam quod generatur proximè à sibi simili generatur, ô nugas dum moritur, oritur; dum resolvitur, generatur.

III. QVÆST. *An ex cuculo fiat Accipiter? Negr.*

Tot ferè sunt de Cuculo sententiarum divortia, quot scriptorum nomina; quidam enim Cuculum mediæ naturæ inter accipitrem & Columbam esse existimant; quidam illum esse

prom

prolem accipitris, sed degenerem putant; quidam ex cuculo accipitrem fieri opinantur, dicuntque aviculam quandam ejus altricem ipsum comitari, eandem ab alumno, finito tempore verno, devorari; cuculum hoc facto, in accipitrem mutari. Nos vero, ceteris missis, unius, in aliam speciei mutationem negamus: nam absurdum in physicam introduceretur, si una species in aliam mutaretur. Verba Aristoteles libet afferre: *Cuculus ex accipitre fieri immutata figura à nonnullis putatur, quoniam quo tempore is apparet, accipiter ille, cui similis est, non aspicitur. Sed ita fere evenit, ut ne ceteri quidem accipitres, item cernantur, cum primum vocem emisit cuculus, nisi perquam paucis diebus. Est hic neq; aduncis ungvis ut accipiter neq; capite accipitri similis, sed ab utraq; parte columbam potius quam accipitrem imitatur. Ab accipitre interimi visus est, quod nulla avis in suo genere solet facere. Nihil negotii nobis facessit Avicenna, qui dicit se aviculas illas ut Carrucam & similes, cuculum vermiculis nutrientes observasse; vel carenti saltem comites fuisse, cum idem nec planè assentiri, nec planè contrariari nobis animus sit.*

IV. QVÆST. *An avis paradisi, seu manucodiata Cœlesti rore vivat? pedibus careat perpetuum volatum exerceat? Negr.*

Avem in orientali India, pennis elegantissimis, pavonum pennis, similibus ornatam, Paradisiacam nominatam, in rerum natura dari nostri instituti, non est negare: cum plurimi ipsam viderint, deque visa scriplerint. Eis saltem contrariari nobis animus est; qui dicunt hanc avem solo cœli rore vivere, nam neq; eum captat in suprema aëres regione; quippe hæc purissima, quæ potius necat, quã servat, & nullo forte terrestriũ rerũ inquinamento gaudet. Ros prope terram generatur, unde meteororum humilimũ rectè appellatur, at solum in alto, (ut dicunt) manucodiata verisatur. Certis saltem anni temporibus ros distillat, hyems eum ignorat. Pedibus careere dicitur, ast dicitur, non probatur: nam natura in necessariis non deficit; si avis, utiq; bipes. Nunquam terræ aut cuiquam alii rei insidere, sed exanimem tantum humi decidere, una cum aliis scribit Maximilianus. At principium naturæ est; nullum corpus mixtum ac vivens, in continuo potest esse motu. Necessum est ut hæc, cerebro omninò gaudens, somnum capessat; dissonum à sana ratione avem somno intentam in summo æthere pendulam sustineri, Omnis avis foemella ova parit, pullos excludit: hoc in perenni motu fieri non potest.

QVÆSTIONES

An Consideratio corporis naturalis sit & generalis & specialis? Affr.

An ergo dentur affectiones generales & speciales? Affirm.

An detur materia Corporis naturalis simplex & Composita? Affr.

An forme propagentur? Affr.

An dentur in plantis & arboribus cause sociæ, an solitaria? Neg: prius Affr. posterius

An omne agens naturale feratur in suum finem? Affr.

An motus & quies, cum non competant omnibus corporibus naturalibus constituant affectionem generalem Affr.

An in sole præter formam specificam alia detur forma, & nihilominus sit corpus simplex? Affr.

An ex motu simplicitas & compositio corporum naturalium sit æstimanda? Neg.

An elementa in corporibus mixtis sint species mundi? Negatur.

An in sola elementa resolvantur corpora mixta Neg.

An ergo etiam in principia chymica? Aff.

An principia Chymica sint diversa ab Elementis natura? Affr.

An ergo seorsim ab elementis voluit opifex nature, ut principia Chymica existerent? Neg.

Antisthenes Philosophus Diogenem mole-
lestè sedulum, à se arcere volens, mina-
batur se baculum ei inflicturum; verum
ille majori studio cumque quadam audiendi
siti, inquit; Cede si vis, ego caput prebe-
bo, neque tam durum fustem inveneris, quo
me à tuis disputationibus abigas. Ælianus
habet. Haud multum absimile, si non ausim
dicere idem, tibi Frater charissime, tam cir-
ca prima studiorum molimina, quamq; nunc
in concitatori eorundem gradu intentavit
novercalis diraque fortuna Paupertas, pro-
prio insignita nomine. Cujus tamen insul-
tus, adeò altis despexisti superciliis, ut licet
ad limites divæ Minervæ, cerberi ad instar,
semet objecerit, tamen rabidos ejusdem mor-
sus, vel sola industriâ vitasti & constantiâ,
qui sic vitam ad orbitam prudentiæ flexeris
adque laudis gloriæque metam, cursum dire-
xeris, ut si vel ipsa Invidia in occulto stru-
xisset insidias, vel Malitia in aperto obje-
cisset moras, non plus abesse possent, quam si
volantem hirundinem ne dicam accipitrem
præda potiùs intentam, levis araneæ tela
exceptisset, vel currenti rotæ tenuis occurrisset
culmus. Proinde non fatiscis fraternus can-
dor

*dor, laudabiles tuos conatus, hac iterata oc-
 casione debementer laudare monereq; ne prius
 arma deponas, neve inducias admittas ullas,
 quam coronam in stadio suspensam attigeris
 caputque eadem exornatum cum tripudio
 ostentaveris; Quid ut tempestive omineq;
 per quam contingat felici, animitus precatur*

Germana sinceritate frater

SVENO N. 255R.

C armine	C ondigno	C onatus
	C ondecorare	
A ëris	A nnon	A vicum A ecipitrisque
		A litumve A gitabo
R e&ta	R espice	R eor R arissima
		R ustica R uris
O mnibus	O stendüt	O pus O mnipotentis
		O lympi
L emmate	L uxurias	L atio,
		L auteq; L oquendo
U ngvigeras	U lulamq;	U pupamq;
	U tut	U bere V enâ
S ectaris	S triges	S turnos
		S trutiosq; S ubinde.

Vena licet tenui per amplo tamen affectu

Adjecit

NICOLAUS N. 255R

Wex. Smol:

Præstantissimo DN. CAROLO HERRI
Fautori honorando.

Quamvis sit pennis acer, simul ungvibus
ales
Accipiter curvis infestus prædo columbis:
Est tamen Accipiter noster transire figuram,
Inque aliam doctus, nam nunc cantillat a-
manter
Cum grege Pennigerum, quæ scribere ten-
tat acute.

Insignes studiorum profectus

gratulatur

JOHAN. JESPER HINNELIUS.

Ingermannus.

